

GELDERSE ACADEMIE

**Manifest Burgerperspectief
op het regioplan voor de zorg
op de Noord-Veluwe
december 2023**

GELDERSE ACADEMIE

Manifest Burgerperspectief op het regioplan voor de zorg op de Noord-Veluwe oktober 2023

Wie zijn wij?

De Gelderse Academie is een burgerinitiatief van maatschappelijk betrokken burgers die zich op de Noord-Veluwe inzetten voor het publiek belang en burgerparticipatie.

Op dit moment speelt landelijk een belangrijke verandering in de organisatie van de zorg: het Integraal Zorg Akkoord (het IZA). Het IZA wordt overal in Nederland uitgewerkt in een Regioplan. Dit heeft gevolgen voor iedere burger. Te belangrijk om volledig over te laten aan beleidsmakers en professionals. Daarom hebben wij het initiatief genomen tot regionale burgerparticipatie rond de totstandkoming van het regioplan. Wij willen het meedoen en meedenken van burgers op de Noord-Veluwe en Zeewolde op regionaal niveau stimuleren en ondersteunen.

Via bijeenkomsten waaronder ons symposium op 17 maart ‘Wat doen we met de zorg in de toekomst?’ en de bijeenkomst van 6 september ‘Meepraten over de zorg op de Noord-Veluwe’ en de vele reacties naar aanleiding daarvan hebben wij ervaringen, suggesties en inzichten van burgers opgehaald. In dit manifest hebben wij die samengevat en geven wij inhoudelijke aanbevelingen vanuit burgerperspectief. Ook verduidelijken wij onze plannen voor 2024 om burgers invloed te geven op de veranderingen in welzijn en zorg.

In dit manifest staan onze uitgangspunten, wat wij nodig vinden voor vernieuwing van welzijn en zorg en wat wij als Gelderse Academie zelf gaan doen voor betere samenhang tussen zorg en welzijn voor de burger op de Noord-Veluwe.

Voelt u zich betrokken en wilt u meedenken en meedoen? Of wilt u toelichting op onze standpunten en initiatieven? Neem contact met ons op via gelderseacademie@gmail.com

Waar gaat het over?

Het Nederlandse zorgsysteem is onhoudbaar: het wordt te duur en is ingewikkeld en ontoegankelijk. Daarom wil de overheid vernieuwing in de zorg, vooral een verschuiving van zorg (instellingen) naar gezondheid (preventie). In alle regio's worden daarom in het najaar van 2023 regioplannen opgesteld over de toekomstige inrichting van de zorg die in de komende jaren worden uitgevoerd.

Burgers staan de komende jaren voor grote vragen: hoe kan ik zelfstandig blijven wonen, hoe word ik op een plezierige manier oud, wat mag ik aan mijn mantelzorgers vragen, welke voorzieningen biedt de overheid wel of niet aan? Burgers zullen zich noodgedwongen gaan verdiepen in deze vragen, maar hebben daarbij informatie en ondersteuning nodig vanuit burgerperspectief.

Wat is het perspectief van burgers (inwoners, patiënten, cliënten) op die grote komende veranderingen in de zorg, dat wil zeggen hoe kijken zij er tegenaan? Hoe kunnen zij

GELDERSE ACADEMIE

meedenken en meedoen in het opstellen en het uitvoeren van het regioplan? In dit manifest geven wij de visie weer zoals die bij de burgers leeft.

Wat zijn onze uitgangspunten?

1. Een mens is meer dan zijn welzijns- of zorgvraag: kijk voorbij de stoornis of ziekte en ga uit van gezondheid. Ieder mens heeft talenten en vaardigheden maar soms (bij ziekte of tegenslag) tijdelijk of langdurend ondersteuning of zorg nodig. Hij behoudt zelf de regie en is niet een lijdzaam object van zorg van instellingen en instanties
2. Burgers zijn de eigenaren van het zorgsysteem. De zorg is niet van managers of directies of financiers maar van inwoners, patiënten en cliënten. Zij betalen voor deze publieke voorziening en maken er gebruik van. Dit eigenaarschap van burgers moet versterkt worden via bewustwording, activeren en meedenken en meedoen
3. Mensen zijn eigenaar van hun eigen gezondheid. Ieder mens heeft zelf verantwoordelijkheid voor bescherming van zijn gezondheid. Bijvoorbeeld door te bewegen, gezond te eten en de geest scherp te houden. Vitale en krachtige burgers komen minder snel terecht in het zorgsysteem
4. Alle burgers, ongeacht afkomst, opleiding, inkomen of beperking, dienen invloed te kunnen uitoefenen op de vernieuwing van de zorg. De zorg is immers van ons allemaal en ieder mens beschikt over bruikbare kennis, kunde of ervaringen. Juist voor mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben werkt het zorgsysteem echter het minst goed (taalgebruik, ingewikkeldheid, anoniem contact)

Wat is volgens ons nodig?

1. Vergroot de **bestaanszekerheid** van mensen op diverse samenhangende levensgebieden (woning, onderwijs, kunnen meedoen). Een belangrijke oorzaak van slechte gezondheid is het niet hebben van voldoende inkomen, werkloos zijn, schulden hebben, en de stress die daarmee gepaard gaat. Verhoog het bestaansminimum zodat mensen minder stress ervaren en meer ruimte hebben voor hun gezondheid
2. Zorg voor een gezonde, veilige en groene **leefomgeving**. Slechte woningen, een onveilige buurt, geen groen; het zijn allemaal factoren die gezondheid en welzijn negatief beïnvloeden. Investeer daarom in wijken, dorpen en kernen, en geef inwoners daarbij het initiatief zodat hun eigenaarschap wordt versterkt. Voorkom daarmee dat mensen in het zorgsysteem terecht komen
3. Stimuleer mensen om hun eigen **gezondheid** te **beschermen** en daarin actief te zijn. Denk aan een gezonde leefstijl, veel bewegen, jezelf uitdagen, het doen van vrijwilligerswerk. Versterk de vaardigheden van de burgers en geef hen handvatten om na te denken over te maken keuzes over gezondheid en ga naar mensen toe. Stimuleer buddy-projecten waarbij mensen elkaar kunnen ondersteunen
4. Bevorder dat de aanbieders van welzijn en zorg **toegankelijk** zijn. Denk aan helder taalgebruik, de mogelijkheid voor persoonlijk contact, het mensen opzoeken in hun

GELDERSE ACADEMIE

leefsituatie. Eis dat instellingen voldoen aan het keurmerk 'gezondheidsvaardige organisatie' en dat zij zich periodiek door burgers laten toetsen

5. Ondersteun burgers met vragen over zorg en welzijn door onafhankelijke personen aan te stellen die in alle levensdomeinen advies kunnen geven. Bijvoorbeeld bij het aanvragen van hulp en maken van bezwaar tegen een besluit van een gemeente
6. Ondersteun mantelzorgers zodat zij langer hun naasten kunnen helpen zonder overbelast te worden. Denk aan betaald mantelzorgverlof, respijtzorg om op adem te komen, een vergoeding als zij zorgtaken overnemen en een (gemeentelijk) steunpunt waar zij met vragen terecht kunnen
7. Ga als ziekenhuis of verpleeghuis tijdig het gesprek aan met mensen over de vraag of en onder welke omstandigheden zij verlenging van zorg of operaties willen. Zorg dat de patiënt samen met zijn naasten de regie behoudt over die keuzes die gaan over levensverlengende ingrepen of andere behandelingen en ziekenhuisopnames, of liever goede zorg en pijnbestrijding
8. Verschuif gemeenschapsgelden van de zorg naar initiatieven van burgers en gemeenschappelijke voorzieningen. Door tijdig lichte ondersteuning te bieden wordt voorkomen dat burgers een beroep moeten doen op dure zorg. Tevens kunnen de zorgmiddelen dan besteed worden aan bewoners die het echt nodig hebben
9. Sluit als gemeente of zorgverzekeraar contracten met instellingen op basis van concrete prestaties, (meer zelfregie of participatie). Verhinder daarmee dat instellingen vanuit perverse prikkels steeds meer produceren en daarmee zowel de kosten van de zorg opjagen als burgers afhankelijk houden. Zorg dat er één instelling verantwoordelijk is en dat de burgers één aanspreekpersoon heeft zodat hij niet verdwaald raakt
10. Betrek mensen van allerlei achtergronden op bij hen passende manieren bij de discussie over en de vormgeving van zorg en welzijn. Denk aan laagdrempelige vormen van participatie, zoals inloopochtenden, panels, wijkontmoetingen, betrekken van ervaringsdeskundigen en spelachtige vormen
11. Betrek ervaringsdeskundigen (bijvoorbeeld op het gebied van laaggeletterdheid of geestelijke gezondheidszorg) bij zowel het evalueren van het beleid en de praktijk van instellingen als het benaderen van sommige groepen burgers
12. Houd in elke gemeente een burgerberaad over de inrichting van welzijn en zorg. Stimuleer en faciliteer dat verschillende groepen burgers deelnemen en hun bijdrage leveren. Het bewustzijn en de betrokkenheid van inwoners bij zowel het beleid rond zorg en welzijn als wat het voor hen zelf betekent worden daardoor groter
13. Bevorder en faciliteer als gemeente de bouw van passende woningen en voorzieningen, bijvoorbeeld Knarrehoven voor ouderen en zelfregiecentra voor mensen met een psychische beperking

GELDERSE ACADEMIE

Wat gaan wij als Gelderse Academie doen?

1. Oprichten van een regionaal burgerplatform. Om te dienen als aanspreekpunt voor regionale participatie, voor het uitbouwen van een netwerk van burgerorganisaties, als gesprekspartner voor instellingen en gemeenten en voor het stimuleren van burgerinitiatieven (zoals de Knarrenhof of een zelfregiecentrum)
2. Organiseren van trainingen over participatie, zowel voor individuele burgers als voor collectieven. Opdat zij kennis en vaardigheden krijgen over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op zorg en welzijn en hun eigen leefomstandigheden en een gelijkwaardig gesprekspartner zijn voor ambtenaren en professionals
3. mede-organiseren van dialoogsessies over onderwerpen uit het regioplan, zoals mentale gezondheid en gezondheidsverschillen. Burgers, ambtenaren en professionals werken op deze manier samen aan het verbeteren van het beleid en de praktijk van welzijn en zorg
4. Monitoren van de uitvoering van het regioplan, vanuit het regionaal burgerplatform en thematische klankbordgroepen. Burgers evalueren de uitvoering en adviseren over verbeteringen op basis van hun ervaringen en wensen
5. Ondersteunen van burgerorganisaties als bijvoorbeeld adviesraden sociaal domein, cliëntenraden en burgerinitiatieven. Door het faciliteren van onderlinge ontmoetingen en het adviseren over zowel vormen van participatie als inhoudelijke onderwerpen
6. Mede-organiseren van ontmoetingen in wijken en dorpen voor en met inwoners, patiënten en cliënten. Via kleinschalige bijeenkomsten en inlooptmomenten rond positieve gezondheid burgers laagdrempelig informeren en toerusten over de ontwikkelingen in zorg en welzijn en wat zij kunnen doen om gezond te leven
7. Mede-organiseren van sessies in wijken en dorpen over leefbare en zorgzame wijken. Wat is nodig opdat inwoners plezierig, veilig en gezond kunnen leven in wijken en dorpen, hoe kunnen burgers meer sturing geven aan hun wijk en hoe kan de inrichting van een wijk/dorp in een samenspel van inwoners, gemeente en instellingen vorm krijgen

Wat doet de Gelderse Academie

De huidige Academie is opgericht in 2011 als voortzetting van de oude Gelderse Academie. Die was van 1648 tot 1812 actief en is opgeheven bij decreet door Napoleon. De huidige activiteiten bestaan uit het organiseren van lezingen (waaronder de Cleveringalezing), een jaarlijks Studium Generale, de leergang Democratisch Burgerschap en Burgerparticipatie. Wij nemen het initiatief tot het versterken van burgerparticipatie op regionaal niveau met als finaal doel de instelling van burgerfora.